

Triodion

...

3. viikko
Ristinkumartamisen sunnuntai

Julkaistu Ortodoksi.netissä 10.3.2014

**RISTINKUMARTAMISEN SUNNUNTAI
PIENI EHTOOPALVELUS**

Avuksihuutostikiirat, 6. säv.

Liitelauselma: Minun sieluni odottaa Herraa hartaammin kuin vartijat aamua, kuin vartijat aamua. Pane toivosi Herraan, Israel.

Nyt enkelten voimat saattavat puhdasta puuta, / ympäröivät sen hartaasti ja kutsuvat kaikkia uskovaisia sitä kumartamaan. / Tulkaa siis, langetkaamme paaston kirkastamina iloiten ja peljäten sen eteen / ja huutakaamme uskoen: // Illoitse, kallis puu, maailman turva!

Liitelauselma: Sillä Herran tykönä on armo, runsas lunastus Hänen tykönänsä. Ja Hän lunastaa Israelin kaikista sen synneistä.

Sama uudelleen

Liitelauselma: Kiittäkää Herraa, kaikki pakanat, ylistäkää Häntä, kaikki kansat.

Hävittääksesi Aadamin kirouksen / Sinä otit meidän lihamme ilman saastaa, oi ylen hyvä Jeesus, tulit ristiinnaulituksi ja kuolit. / Sen tähden me uskoen kunnioitamme Sinun ristiäsi, keihästä, sientä, ruokoa ja nauvoja, // ja pyydämme, että saisimme nähdä Sinun ylösnousemuksesikin.

Liitelauselma: Sillä Hänen armonsa meitä kohtaan on voimallinen, ja Herran uskollisuus pysyy iankaikkisesti.

Käärme muinoin sulki Eedenin puun avulla, / mutta ristin puu aukaisee sen kaikille, / jotka haluavat puhdistua paastoten ja kyynelin. / Tulkaa siis, uskovaiset, nähdessämme ristin edessämme, / langetkaamme peljäten sen eteen, ja huutakaamme: / Risti, aukaise taivaan portit meille, // jotka Sinua halajamme!

Kunnia - - nyt - -. Kärsimysstikiira Jumalansynnyttäjälle, 6. säv.

Oi Jumalan Sana, / kun Sinut siemenettä synnyttänyt näki Sinut ristiin naulittuna, hän valitti ja huusi: / Voi suloinen lapseni, minun Jumalani! / Mitä on tämä Sinun alentumiseni? / Kuinka Sinä, kärsimyksestä vapaa, kestät kärsimyksen epäoikeudenmukaisesti tuomittuna? // Veisuin minä ylistän peljättävää ja suurta alentumistasi!

Virrelmästikiirat, 2. säv.

Uskovaiset, ylistäkäämme ristin puulle naulittua Kristusta // päästyämme muinaisen tuomion kahleista!

Liitelauselma: Ylistäkää Herraa, meidän Jumalaamme, kumartukaa Hänen jalkainsa astinlaudan eteen.

Tule kanssamme, Daavid, / soita lyyraasi ja veisaa: / Uskovaiset, ylistäkää Kristusta // ja kumartukaa Hänen jalkainsa astinlaudan eteen!

Liitelauselma: Jumala on minun kuninkaani ammoisista ajoista, Hän toimittaa pelastuksen maan päällä.

Ihmiset, katsokaamme esiin tuotua puuta, / jonka kautta Kristus on antanut meille pelastuksen, // ja tervehtikäämme sitä uskoen.

Kunnia - - nyt - -. *Kärsimysstikiira Jumalansynnyttäjälle, 2. säv.*

Kun Sinä, Neitsyt, / näit poikasi ristille ylennettynä ihmisten tähden, / Sinä huusit ja valitit: // Kunnia olkoon Sinun laupeudellesi!

Tropari, 1. säv.

Pelasta, Herra, Sinun kansasi / ja siunaa Sinun perintöäsi, / anna seurakunnallesi voitto vihollisista // ja suojele ristilläsi Sinun valtakuntaasi!

Pienen ehtoopalveluksen päätyttyä pyhä risti tuodaan pyhälle pöydälle, jolla kynttilä palaa sen edessä koko yön.

SUURI EHTOOPALVELUS

Avuksihuutostikiiroina oktoehoksen 6 ylösnousemusstikiiraa ja seuraavat neljä kalliin ristin stikiiraa, **5. säv.:**

Liitelauselma: Minun sieluni odottaa Herraa hartaammin kuin vartijat aamua, kuin vartijat aamua. Pane toivosi Herraan, Israel.

Koko maailmalle rakas Herran risti! / Valaise armon sähkövillä salamoillasi niiden sydämet, / jotka Sinua kunnioittavat / ja Jumalan innoittamalla rakkaudella syleilevät! / Sinun kauttasi ovat alakuloisuutemme kyyneleet kuivuneet / ja kuoleman pauloista olemme irti päässeet / sekä olemme saavuttaneet herkeämättömän ilon. / Osoita meille Sinun ihanuutesi, / palkitse palvelijaisi itsensähillitseminen // heidän uskolla anoessaan Sinulta voimallista puolustusta ja suurta armoa!

Liitelauselma: Sillä Herran tykönä on armo, runsas lunastus Hänen tykönänsä. Ja Hän lunastaa Israelin kaikista sen synneistä.

Iloitse, elämää kantava risti, / kirkon ihana paratiisi, katoamattomuuden puu,
/ joka olet kantanut meille iankaikkisen kunnian nautinnon kukan. / Sinun
kauttasi pahojen henkien joukot karkoitetaan. / Enkelten joukot riemuitsevat
ja uskovaisten joukot juhlaa viettävät. / Sinä voittamaton ase, sortumaton
linnoitus, / hallitsijain voiton merkki, pappien kerskaus! // Suo nyt meidänkin
saavuttaa Kristuksen kärsimykset ja ylösnousemus!

Liitelauselma: Kiittäkää Herraa, kaikki pakanat, ylistäkää Häntä, kaikki kansat.

Iloitse, elämää kantava risti, / Sinä lannistumattoman hurskauden
voittomerkki, / paratiisin ovi, / uskovaisten luja tuki, seurakunnan
linnamuuri! / Sinun kauttasi on kirous hävitetty / ja kuoleman voima
kukistettu, / ja me olemme maasta taivaaseen kohonneet. / Sinä olet voittoa
kantava ase, / riivaajahenkien vastustaja, / marttyyrien kunnia, / pyhittäjän
totinen koristus, / pelastuksen satama, // ja Sinä annat maailmalle suuren
armon.

Liitelauselma: Sillä Hänen armonsä meitä kohtaan on voimallinen, ja Herran
uskollisuus pysyy iankaikkisesti.

Tulkaa, te ensiksi luodut, / jotka ihmisten surmaajan kateuden tähden, /
muinaisen puusta maistamisen karvaan hekuman kautta lankesitte ylhäisten
joukosta! / Katsokaa, todella kunnioitettava puu tulee! / Rientäkää sen tykö,
syleilkää sitä iloiten ja huutakaa sille uskoen: / Sinä olet meidän
puolustuksemme, oi kunnianarvoisa risti, / jonka hedelmästä
osallistuessamme me saamme katoamattomuuden, // alkuperäisen turvallisen
Eedenin ja suuren armon!

Kunnia - - 3. säv.

Kristus, meidän Jumalamme! / Sinä antaaksesi ihmissuvulle yleisen
ylösnousemuksen vapaaehtoisesti annoit naulita itsesi ristiin / ja rakkaudesta
ihmisiä kohtaan / Sinä ristilläsi ikään kuin kynällä, / tahraten sormesi vereen, /
kuninkaallisesti allekirjoitit punakirjaimilla meidän anteeksiantamuksemme. /
Älä hylkää meitä, / kun me olemme taas Sinusta eroamisen vaaraan joutuneet!
/ Sinä, ainoa pitkämielinen, / ole armollinen pahoissa koettelemuksissa
olevalle kansallesi / ja kaikkivoimallisena // nouse taisteluun vihollisiamme
vastaan!

Nyt - -. Vuorosävelmän mukainen stikiira Jumalansynnyttäjälle.

Litanian stikiira, 5. säv.

Kunnia - - nyt - -.

Koko luomakunta nähdessään Sinut, kaikkien Luojan ja Rakentajan, /
alastomana ristiin ripustettuna / muuttui pelosta ja tuskasta: / aurinko peitti
valonsa / ja maa järisi, / kalliot halkesivat / ja temppelin ihana esirippu repesi
kahtia, / kuolleet nousivat ylös haudoistaan, / sekä enkelien voimat
hämmästyksissään puhuivat: / Voi, mikä ihme! / Tuomari tuomitaan / ja
omasta tahdostaan kärsii // pelastaakseen sekä uudistaakseen maailman.

Virrelmästikiiroina vuorosävelmän stikiirat, sekä:

Kunnia - - nyt - -. **4. säv.**

Herra, Sinä autoit sävyisää Daavidia / hänen alistaessaan valtansa alle
filistealaiset. / Auta myöskin hallitustamme sen taisteluissa / ja lyö ristin
aseella alas vihollisemme! / Osoita, oi Armollinen, meissä entinen armosi, / ja
saakoot viholliset totisesti tietää, / että me turvautuessamme Sinuun
voitamme, / etenkin kun puhdas Äitisi rukoilee tapansa mukaan
puolestamme // ja anoo meille suurta armoa.

Troparit, 4. säv.

Iloitse, Jumalanäiti, Neitsyt, armoitettu Maria! / Herra on Sinun kanssasi. /
Siunattu olet Sinä naisten joukossa, / ja siunattu on sinun kohtusi hedelmä, //
sillä Sinä olet synnyttänyt sielujemme Pelastajan. (*Kahdesti*)

Ristin tropari, 1. säv.

Pelasta, Herra, Sinun kansasi / ja siunaa Sinun perintöäsi, / anna
seurakunnallesi voitto vihollisista // ja suojele ristilläsi Sinun valtakuntaasi!

AAMUPALVELUS

Polyeleon jälkeen ristin **katismatropari, 8. säv.**

Muoin paratiisissa minut riisui alastomaksi puun kautta tapahtunut
rikkomus, / joka tuotti kuoleman, mutta Herran ristinpuu lahjoitti ihmiselle
uuden elämän vaatteen, / sillä kun se pystytettiin maan päälle, / täytti
maailman suuri ilo. / Ihmiset, nähdessämme ristin ylennettynä huutakaamme
yhteen ääneen Jumalalle: / Sinun kunniasi täyttää Sinun huoneesi.

Vuorosävelmän mukaiset **antifonit**. Aamuevankeliumi. *Nähtyämme Kristuksen ylösnousemisen*. Psalmi 51.

Kunnia - -. **8. säv.**

Synninkatumuksen ovet avaa minulle, oi Elämänantaja, / sillä aamusta varhain pyrkii Sinun pyhään temppeliisi minun henkeni, / joka kantaa peräti saastutettua ruumiin temppeliä. / Mutta Sinä, Armollinen, // puhdistu se laupiaalla armollasi.

Nyt - -.

Pelastuksen poluille ohjaa minut, oi Jumalansynnyttävä, / sillä minä olen häpeällisillä synneillä saastuttanut sieluni / ja olen suruttomuuteen kaiken elämäni tuhlaanut. / Mutta Sinä esirukouksillasi vapahda minut // kaikesta saastaisuudesta!

6. säv.

Armahda minua, Jumala, / Sinun suuresta armostasi, / pyyhi pois minun syntini // Sinun suuresta laupeudestasi!

Ajatellen pahojen tekojeni paljoutta / minä, onneton, vapisen / hirmuisen tuomiopäivän pelosta. / Mutta laupeutesi armoon turvaten / minä Daavidin tavoin huudan Sinulle: / Armahda minua, Jumala, // Sinun suuresta armostasi!

Vuorosävelmän mukaiset ylösnousemuksen, ristin ja ylösnousemuksen sekä Jumalansynnyttäjän kanonit (8 troparia) sekä tämä ristin kanoni (8 troparia), joka on pyhän Theodoros Stouditeksen runo:

1. veisu. 1. säv. Irmossi

Ylösnousemisen päivä! / Ihmiset kirkastukaamme! / Nyt on Pääsiäinen! Herran Pääsiäinen! / Sillä Kristus, meidän Jumalamme saattoi kuolemasta elämään / ja maasta taivaaseen // meidät, jotka voittovirttä veisaamme.

Troparit

Juhlan viettämisen päivä! Kristuksen noustessa ylös kuolema jäi häviölle ja elämän valkeus koitti! Ylösnoussut Aadam karkeloi iloiten! Huutakaamme siis ja veisatkaamme voittovirttä!

Kalliin ristin kumartamispäivä! Tulkaa kaikki sen eteen, sillä se Kristuksen ylösnousemisen valoa säteilevänä nyt pannaan esille. Koko sielustamme iloiten sitä suudelkaamme!

Ilmesty, Sinä Herran suuri risti, näytä meille ihanuutesi jumalallinen muoto, että minäkin nyt tulisin otolliseksi kumartajaksesi, sillä niin kuin olisit elävä minä huudan Sinulle ja syleilen Sinua!

Yhteen ääneen ylistäkööt taivas ja maa, sillä autuas risti on kaikkien nähtävänä. Sille ruumiillisesti naulittuna Kristus uhrattiin. Tervehtikäämme sitä sielussamme iloiten!

Kunnia - -.

Kolminaisuus erikoisuuksiltasi ja Ykseys jumalalliselta muodoltasi, Isä, Poika ja Henki, voimaltasi Yksi neuvossa ja tahdossa sekä valtasi alussa, varjele luomakuntaasi ja anna sille rauha!

Nyt - -. *Jumalansynnyttäjälle*

Miehestä mitään tietämättä Sinä synnytit siemenettömästi Lapsukaisen ja puhtaana Neitseenä kannoit kohdussasi kaikkeuden Luojan, Kristus Jumalan. Rukoile, että Hän antaisi kaikille rauhan.

Katabasia, 1. säv.

Muinoin jumalallinen Mooses edeltä kuvasi Sinun ristiäsi, / kun hän kuljetti sauvalla iskien Israelin Punaisen meren yli / ja veisasi lähtölaulun Sinulle, // oi Kristus Jumala.

3. veisu. Irmossi

Tulkaa, juokaamme uutta juomaa, / ihmeellisesti vuodatettua / ei hedelmättömästä kalliosta, / vaan Kristuksen haudasta, / josta on kuolemattomuuden lähde virrannut. // Kristus on meidän voimamme.

Troparit

Tulkaa, veisatkaamme uutta veisua ja viettäkäämme tuonelan kukistumisen juhlaa, sillä Kristus nousi haudasta tehden lopun kuolemasta ja pelasti koko maailman.

Tulkaa, uskovaiset, ammentakaamme ei turmeltuvaa vettä kumpuavasta lähteestä, vaan valistuksen lähteestä, kun kumarramme Kristuksen ristiä, josta me kerskaamme.

Herra Kristus! Suudellen nyt Sinun ristiäsi, jota muinoin Mooses ojennetuilla käsivarsillaan kuvasi, me voitamme hengellisen Amalekin. Ristisi kautta me olemme pelastuneet.

Uskovaiset, puhtain silmin ja huulin kaiuttaen riemusävelmää kumartakaamme iloiten Herran ristiä ja ylistäkäämme sitä veisuin.

Kunnia - -.

Minä kunnioitan alutonta Jumalaa, yhtä kolmessa persoonassa, olentonsa muodolta jakaantumaton, Isää, Poikaa ja elävää Henkeä, joihin olemme kastetut.

Nyt - -. *Jumalansynnyttäjälle*

Orjantappurapensaassa Mooses näki muinoin Sinun salaisuutesi kuvauksen, oi Puhdas, sillä niin kuin se ei liekeissä kulunut, niin ei Sinun kohtuasikaan Jumaluuden tuli polttanut.

Katabasia

Oi Valtias Kristus, / vahvista ristilläsi minut uskon kalliolle, / ettei mieleni järkkyyisi pahan vihollisen hyökkäyksistä, // sillä Sinä olet ainoa pyhä.

Ristin katismatroparit, 6. säv.

Sinun ristisi, oi Herra, on pyhitetty, sillä sen kautta saavat synneissä sairastavat parannuksen. Sen tähden me lankeamme Sinun eteesi: Armahda meitä!

Liitelauselma: Ylistäkää Herraa, meidän Jumalaamme, kumartukaa Hänen jalkainsa astinlaudan eteen.

Tänään täyttyy profeetan ennustus, sillä katso, me kumarramme paikkaa, jossa Sinun jalkasi seisoivat, oi Herra. Ja pelastuksen puusta maistettuamme me olemme saaneet vapautuksen synnin himoista Jumalansynnyttäjän esirukousten tähden, oi ainoa ihmisiä rakastava!

Kunnia - -.

Oi Kristus, kun Sinun ristisi puu vain pystytettiin, niin kuoleman perustukset järkkäyivät, oi Herra, sillä Tuonela päästi kauhuissaan pois Hänet, jonka oli halulla nielaissut. Sinä, oi pyhä, näytit meille pelastuksesi ja me ylistämme Sinua, Jumalan Poika. Armahda meitä!

Nyt - -. *Jumalansynnyttäjälle*

Oi Jumalansynnyttäjä Neitsyt, rukoile Poikaasi, Kristusta meidän Jumalaamme, joka omasta tahdostaan tuli ristiinnaulituksi ja nousi kuolleista, että Hän pelastaisi meidän sielumme!

4. veisu. Irmossi

Habakuk, joka saarnasi Jumalasta, / seisokoon kanssamme valveilla / jumalallisella vartiolla / ja osoittakoon valoisan enkelin, / joka suurella äänellä julistaa: / nyt on maailmalle pelastus tullut, / sillä Kristus, ollen kaikkivoimallinen, // on noussut kuolleista.

Troparit

Enkeli sanoi mirhantuojanaisille: Katso, Kristus on noussut ylös! Älkää valittako, vaan menkää ja sanokaa apostoleille: Iloitkaa! Tänään on maailmalle pelastus tullut, sillä vihollisen hirmuvalta on kuolemalla kukistettu!

Oi Kristus, tänään olemme päässeet elämää kantavaa ristiäsi iloiten kumartamaan ja kunnioittamme ennalta pyhää kärsimystäsi, jonka Sinä, Vapahtaja, kaikkivoimallisena toteutit maailman pelastukseksi.

Tänään vallitsee ilo taivaassa ja maan päällä, sillä ristin merkki tulee maailman nähtäväksi. Eteemme tuotu autuuttava risti vuodattaa kumartajillensa iankaikkista armoa.

Millä palkitsisimme Sinut, Kristus, kun olet suonut meidän suudella kallista ristiäsi, jonka päälle on Sinun kaikki pyhä veresi vuotanut, ja johon Sinun ruumiisi oli nauloilla kiinni lyöty. Me suutelemme nyt ristiäsi ja kiitämme Sinua.

Kunnia - -.

Minä kiitosvirsillä ylistän yhden Jumaluuden kolmea toisistaan erottamatonta Persoonaa, tunnustan jumalallisen luonnon jakaantumattomuuden, aluttoman Isän, Pojan ja Pyhän Hengen yhteisvaltaistuimen, yhden herrauden, yhden valtakunnan, yhden iankaikkisen voiman.

Nyt - -. *Jumalansynnyttäjälle*

Naisten joukossa, oi Puhdas, ei ole vertaistasi. Se on ihmeellistä ja peljättävää. Olethan uudistanut luonnon! Olet siemenettömästi synnyttänyt ja jäänyt neitseeksi, kuten sen edelläkin, ja Sinusta syntynyt Poika on totinen Jumala!

Katabasia

Kun suuri valaisin näki Sinut, oi voimallinen, ristillä, / se joutui pelon valtaan, ja kokosi ja kätki säteensä. / Koko luomakunta peljäten ylisti veisuin Sinun pitkämielisyyttäsi, // sillä maa täyttyi Sinun kiittämisestäsi.

5. veisu. Irmossi

Nouskaamme varhain aamulla / ja yrttien sijaan kantakaamme Herralle veisu, / niin me saamme nähdä Kristuksen, vanhurskauden Auringon, // josta elämä kaikille koittaa.

Troparit

Herra, Sinä koitit haudasta, säteilit maailmalle laskematonta valkeutta ja laupiaana poistit maan ääristä kuoleman murheen.

Tulkaamme pidättäytymisen puhdistamina, suudelkaamme lämminsydämisesti ja kiitosvirsin ylistäkäämme pyhää ristinpuuta, johon naulittuna Kristus, ollen laupias, pelasti maailman.

Kun Sinun ristiäsi tänään kumarretaan, enkelten joukot karkeloivat iloiten, sillä sen kautta Sinä, oi Kristus, murskasit pahojen henkien joukot ja pelastit ihmissuvun.

Kirkko on osoittautunut uudeksi paratiisiksi, jossa niin kuin entisessäkin on elämän puu, Sinun ristisi, oi Herra. Sitä koskettamalla me tulemme osallisiksi kuolemattomuuteen.

Kunnia - -.

Kolmea yhtä alutonta minä ylistän, yksiolentoista Jumalaa, Isää, Poikaa ja Henkeä, yhtä kolmisäteilevää Valoa, yhteisvaltaista, yhteensulamattomana yhteytenä hallitsevaa.

Nyt - -. *Jumalansynnyttäjälle*

Äidiksi tulemisesi oli luonnon lain mukaista ja samalla yliluonnollista, sillä yksin Sinulle siemenetön synnyttäminen oli mahdollista. Synnyttämisesi tapaa, oi Puhdas, on vaikeata ajatellakaan tai siitä puhua.

Katabasia

Aamuvarhaisesta me veisuin ylistämme Sinua, laupias Vapahtaja, / löydettyämme ristissäsi rauhan, / sillä sen kautta Sinä uudistit ihmissuvun // ja johdatat meidät illattomaan valkeuteen.

6. veisu. Irmossi

Sinä, oi Kristus, astuit alas maan alimpiin paikkoihin / ja särjit ikuiset teljet, joiden takana olivat vangit, / ja kolmantena päivänä, niin kuin Joonas valaasta, // nousit ylös haudasta.

Troparit

Suuren kuninkaan tavoin Sinä, Kristus, nousit ylös murskattuasi kuoleman ja kutsuit taas meidät tuonelan kammioista taivasten valtakunnan nautintoon, kuolemattomuuden maahan.

Uskovaiset, veisatkaamme Jumalalle jumalallisia voittoveisuja ja suudelkaamme Herran ristiä, sillä siitä vuotaa kaikille maailmassa oleville pyhityksen lähde.

Veisunkirjoittajan sanat toteutuvat, sillä katso, me kumarrumme Sinun puhtaitten jalkaisi astinlaudan eteen, oi kaikkivoimallinen, ja se on kunniallinen ristisi, ylen halattu puu.

Oi armollinen, me tervehdimme puuta, jonka profeettain valittaja näki leipään pistettynä, Sinun ristiäsi, ja veisuin ylistämme siteitäsi, hautaustasi, keihästä ja nauvoja.

Suudellesamme pyhää ristiäsi, jota Sinä suvaisit olkapäilläsi kantaa, ja johon sallit itsesi ruumiillisesti nostaa ja kiinni naulita, me saamme voiman näkymättömiä vihollisiamme vastaan.

Kunnia - -.

Minä kiitosvirsillä ylistän Ykseyttä kolmessa muodossa ja Kolminaisuutta yhdessä luonnossa kumarrettavaa, Jumalaa, kolmea yhdessä, kolmiaurinkoista Valoa, Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä.

Nyt - -. Jumalansynnyttäjälle

Sinussa, oi puhdas Äiti-Karitsa, ilmeni ihmeistä suurin ihme, sillä Sinä synnytit Karitsan, joka otti itselleen maailman synnin. Rukoile hartaasti niiden puolesta, jotka Sinua kiitosvirsin ylistävät.

Katabasia

Levitetyillä käsillään Joonä meripedon vatsassa / edeltä kuvasi jumalallista ristiä, / ja pedosta pelastuttuaan // hän karkeloi Sinun voimallesi, oi Sana.

Kontakki, 7. säv.

Leimuava miekka ei vartioi enää Eedenin porttia, / sillä ihmeellinen sammuttaja - ristin puu - on ilmestynyt. / Kuoleman ota ja helvetin voitto on karkoitettu, / sillä Sinä, minun Vapahtajani, tulit huutaen tuonelassa oleville: // Tulkaa jälleen paratiisiin.

Iikossi

Pilatus pystytti Golgatalle kolme ristiä, kaksi ryöväreille ja yhden Elämän Antajalle. Hänet nähdessään tuonela sanoi alhaalle oleville: Oi palvelijani ja voimani, kuka on pistänyt naulan sydämeeni? Yhtäkkiä on puinen keihäs minut lävistänyt ja minä repeän. Sisintäni särkee ja vatsani on kipeä, niin kuin kaikki aistinikin. Henkeni on raivoissaan ja minun on pakko oksentaa ulos Aadam ja Aadamista syntyneet, jotka sain puun kautta, sillä puu saattaa heidät jälleen paratiisiin.

Minean synaksaari ja sitten tämä:

Samana päivänä, paaston kolmantena sunnuntaina, juhlimme kalliin ja eläväksi tekevän ristin kumartamista.

Säkeitä

Koko maa kumartakoon ristiä, jonka kautta on oppinut kumartamaan Sinua, Sana.

Kristus Jumala, varjele sen voimalla meidätkin pahan hyökkäyksiltä ja suo meidän kumartaa elämää kantavaa ylösnousemistasi käytyämme menestyksellä läpi nelikymmenpäiväisen kilpakentän, ja armahda meitä, Sinä ainoa hyvä ja ihmisiä rakastava.

7. veisu. Irmossi

Hän, joka päästi nuorukaiset pätsistä, / tultuansa ihmiseksi, kärsi niin kuin kuolevainen / ja kärsimyksillensä pukee kuolevaisen / kuolemattomuuden kauneuteen, / Hän isien Jumala, // ainoa ylistetty ja suuresti kunnioitettu!

Troparit

Ikään kuin uinuttuasi Sinä, Herra, nousit haudasta kolmantena päivänä, paikasit jumalallisessa voimassasi maahan tuonelan ovenvartijat ja nostit ylös muinaiset esi-isämme, Sinä isien Jumala, ainoa ylistetty ja suuresti kunnioitettu!

Karkeloikaamme, ihmiset, tänään veisujen lyyran säestyksellä, riemuitkaamme ristin kumartamisesta ja ylistäkäämme sille naulittua Kristusta, joka on isien Jumala, ainoa ylistetty ja suuresti kunnioitettu!

Sinä, armollinen, osoitit ristisi, surmalaitteen, elämän välineeksi ja annoit sen maailman suudeltavaksi. Pyhitä ne, jotka kumartavat sitä, Sinä isien Jumala, ainoa ylistetty ja suuresti kunnioitettu!

Vertaamaton Jeesus, Sinä ainoa armollinen ja laupias, valista, pyhitä ne, jotka uskolla kumartavat Sinun ristiäsi ja jumalallisia kärsimyksiäsi, - Sinä isien Jumala, ainoa ylistetty ja suuresti kunnioitettu!

Kunnia - -.

Minä kiitosvirsin ylistän jumaluutta, yhtä kolmessa persoonassa. Isä on valo, Poika on valo, Henki on valo, jakaantumattoman valon ollessa yhdessä luonnossa ja kolmen persoonan säteillä valistaessa.

Nyt - -. *Jumalansynnyttäjälle*

Kaikki profeetat ovat Sinusta monin tavoin julistaneet. Sinä, Neitsyt, Jumalan Morsian, olet Jumalan portti, kultainen manna-astia, kun olet synnyttänyt lihassa Jeesuksen Kristuksen, isiemme Jumalan, suuresti kunnioitetun.

Katabasia

Liekeistä nuorukaiset pelastanut otti lihan, / tuli maan päälle ja ristille naulittuna antoi meille pelastuksen. / Hän on ainoa kiitetty // ja ylen korotettu isien Jumala.

8. veisu. Irmossi

Tämä valittu ja pyhä päivä, / ainoa sapattien kuningas ja herra, / on juhlien juhla ja riemujen riemu. // Tänä päivänä kiittäkäämme Kristusta iankaikkisesti!

Troparit

Nyt haudalla ilmestynyt nuorukainen huutaa: Miksi oikein kannatte käsissänne mirhaa? Ketä etsitte? Kristus, meidän Jumalamme on noussut ylös nostettuansa ihmisten luonnon tuonelan syövereistä!

Ole tervehditty, risti, suuriarvoinen, jumalallinen puu, Sinä valo pimeydessä oleville; säteilyilläsi maailman neljälle suunnalle Sinä edeltä viittaa Kristuksen ylösnousemukseen. Suo kaikkien uskovaisten saavuttaa pääsiäinen!

Tänä päivänä jumalallisen mirha-astian mirha antaa hajunsa elämää tuoksuvalle puulle, Kristuksen ristille. Tuntekaamme sen jumalallinen tuoksu ja uskoen kumartakaamme sitä iankaikkisesti.

Tule, profeetta Eliisa, ja lausu selvästi: Mikä on se puu, jonka heitit veteen? Se on Kristuksen risti, jonka kautta meidät on nostettu turmeluksen syvyydestä ja sitä me uskoen kumarramme iankaikkisesti.

Muoin Jaakob kuvasi edeltä Sinun ristiäsi, Kristus, kun hän kumarsi Joosefin jumalallisen sauvan kärkeä, sillä hän näki sen ennalta Sinun valtakuntasi peljättävänä valtikkana. Sitä me nyt uskoen kumarramme iankaikkisesti.

Me kiitämme Herraa, Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä.

Minä ylistän yhtä olentoa kolmessa erikoisuudessa sulattamatta kolmea yhdeksi persoonaksi sekä jakamatta muodoltaan Isää ja Poikaa sekä Henkeä, sillä yksi on Jumala kaikkien yli iankaikkisesti.

Nyt - -. *Jumalansynnyttäjälle*

Synnytettyäsi ilman miestä, puhtauden sinettiä rikkomatta, Vapahtajan Kristuksen Sinä, Jumalan Morsian Maria, osoitit äideistä ainoaksi neitseeksi. Sinua me, uskovaiset, autuaaksi ylistämme iankaikkisesti.

Me kiitämme ja ylistämme ja kumarramme Herraa, veisaten ja korkeasti kunnioittaen Häntä iankaikkisesti.

Katabasia

Heitettyinä muoin jalopeurain luolaan / suuri profeetta Daniel ojensi ristinmuotoisesti kätensä / ja pelastui vahingoittumattomana petojen kidasta // kiittäen Kristusta Jumalaa iankaikkisesti.

9. veisu. Irmossi

Loista, sinä uusi Jerusalem, / loista kirkkaalla valolla, / sillä Herran kunnia / on ylitsesi loistanut. / Riemuitse nyt / ja ihastu, Siion, / ja Sinäkin, puhdas Jumalansynnyttäjä, iloitse // Sinun synnyttämäsi ylösnousemisesta!

Troparit

Sinä, elämän antaja Jumala, laskeudit alas hautaan ja särjit kaikki tuonelan teljet ja salvat sekä herätit ylös kuolleet, jotka huusivat; Kunnia olkoon ylösousemuksellesi, kaikkivoimallinen Kristus Vapahtaja!

Kristus, Sinun haudastasi kumpusi minulle elämä, sillä elämää halliten Sinä tulit ja huusit haudoissa asuville: Vapautukaa, te kahlitut, sillä minä, maailman lunastus, olen tullut!

Veisaten karkeloikoot kaikki metsän puut nähdessään nimeään kantavan puun, ristin, tänään kumarrettavana, sillä Kristus on korottanut sen pään, niin kuin jumalallinen Daavid ennusti.

Puun kautta kuoltuani olen saanut Sinusta, Kristuksen kantaja risti, elämän puun, horjumattoman suojelijan, väkevän voiman pahoja henkiä vastaan. Sinua minä tänään kumarran ja huudan: Pyhitä minut kunniallasi!

Iloitse ja riemuitse, Jumalan kirkko, kumartaessasi tänään Kristuksen pyhän ristin autuasta puuta, jota enkelten joukot palvelevat ja jonka edessä he peljäten seisovat.

Kunnia - -.

Minä kumarran Sinua, pyhä Jumaluus, persoonain puolesta Kolminaisuus, luonnon puolesta Ykseys, Isä ja Poika ynnä Pyhä Henki, yksi alku, yksi valta, joka kaikkia hallitset!

Nyt - -. *Jumalansynnyttäjälle*

Sinä, Neitsyt, olet, kuten jumalinen Daavid huutaa, suuri vuori, jonka otti asunnokseen Kristus. Sinun kauttasi, oi ylen autuas, me olemme taivaaseen kohonneet Hengen Jumalan lapsiksi ottamina.

Katabasia

Neitsytäiti, totinen Jumalansynnyttäjä! / Sinä olet siemenettömästi synnyttänyt Kristuksen, meidän Jumalamme, / joka lihassa ylennettiin ristin päälle. // Sinua Hänen kanssaan me kaikki uskovaiset otollisesti ylistämme.

Vuorossa olevan sunnuntain eksapostilarion lisäksi:

Ristin eksapostilario, 2. säv.

Nähdessämme tänään esille tuodun kalliin Kristuksen ristin kumartakaamme sitä ja uskoen iloitkaamme rakkaudella sitä suudellen sekä rukoillen, että Herra, joka on vapaaehtoisesti sallinut ristiinnaulita itsensä, tekisi meidät kaikki arvollisiksi kumartamaan kallista ristiä ja tuomitsemattomina saavuttamaan ylösousemuksen.

Jumalansynnyttäjälle

Nyt me, oi puhdas Neitsyt, Jumalan pelolla kumarramme sitä puuta, johon naulittuna Sinun Poikasi ojensi meidän edestämme puhtaat käsivartensa. Anna meille rauha ja suo meidän saavuttaa Poikasi maailmaa

pelastavaisten, suuriarvoisten kärsimysten päivät sekä viettää Herralle pyhitettyä valoisan ja koko maailmaa ilahduttavan pääsiäisen kirkasta juhlaa!

Kiitosstikiiroina 4 vuorosävelmän mukaista ylösnousemusstikiiraa ja nämä ristin stikiirat, **4. säv.**

Liitelauselma: Ylistäkää Häntä vaskirummuilla ja karkelolla, ylistäkää Häntä kielisoittimilla ja huiluilla.

Kajauttakaamme moniääninen ylistyslaulu kalliille ristille / ja suudellen sitä huutakaamme: / Kunnianarvoinen risti! / Pyhitä voimallasi sielumme sekä ruumiimme / ja ne, jotka Sinua hartaasti kunnioittavat, // varjele kaikenlaisista vihollisen tuottamista vahingoista!

Liitelauselma: Ylistäkää Häntä helisevillä kymbaaleilla, ylistäkää Häntä kumisevilla kymbaaleilla. Kaikki, joissa henki on, ylistäkää Herraa!

Sama uudelleen

Liitelauselma: Ylistäkää Herraa, meidän Jumalaamme, kumartukaa Hänen jalkainsa astinlaudan eteen.

Lähestykää, ammentakaa ehtymätöntä vettä, / joka virtaa ristin armosta! / Katso, me näemme edessämme pyhän puun, / armolahjojen lähteen, / josta virtaa kaikkien Valtiaan Verta ja Vettä, / sillä vapaaehtoisesti Hän sille nousi // ja nosti kanssansa ihmiset.

Liitelauselma: Jumala on minun kuninkaani ammoisista ajoista, Hän toimittaa pelastuksen maan päällä.

Kunniallinen risti, / Sinä olet Kirkon perustus, hallitsijain vahvistus, / munkkien kerskaus ja pelastus! / Sen tähden me kumarramme Sinua / ja saamme tänään sydämen ja sielun valistuksen Hänen jumalallisesta armostansa, / joka tuli Sinulle naulituksi, // kukisti pettäjän vallan ja hävitti kirouksen.

Kunnia - -. **Triodionin stikiira, 8. säv.**

Kaikkien Herra opetti vertauksin välttämään pahojen fariseusten ylpeää mieltä, / ja itse esimerkkinä ja esikuvana Hän opasti kaikkia, / ettei pidä ylvästellä väärin ajatuksin. / Ristille ja kuolemaan asti Hän itsensä tyhjensi. / Lausukaamme siis kiitollisina publikaanin kanssa: / Jumala, joka kärsi meidän tähtemme ja säilyit kärsimyksestä vapaana, / päästä meidät kärsimyksistä // ja pelasta meidän sielumme!

Nyt - -. Jumalansynnyttäjän stikiira

Korkeasti siunattu olet Sinä, Jumalansynnyttäjä Neitsyt, / sillä Hän, joka Sinusta lihaksi tuli, vangitsi tuonelan, / kutsui jälleen Aadamin, kukisti kirouksen voiman, vapahti Eevan, / kuoletti kuoleman, ja me Hänen kauttansa eläviksi tulimme. / Sen tähden me veisaten huudamme: / Kiitetty olet Sinä, Kristus, meidän Jumalamme, / näin suosiollinen meille. // Kunnia olkoon Sinulle.

Suuri ylistysveisu

Suuren ylistysveisun aikana pappi, tai jos on useampia pappeja toimittamassa jumalanpalvelusta, vanhin papeista pukeutuu täydelliseen papilliseen pukuun ja suitsuttaa pyhää savua pyhälle pöydälle sekä siihen lautaselle asetetulle pyhälle ristille. Kun ylistysveisun jälkeen ruvetaan laulamaan veisua pyhälle Kolminaisuudelle, ottaa pappi päänsä päälle lautasen risteineen ja kulkee pyhän pöydän ympäri pohjoispuolisen oven kautta solealle ja asettuu kuninkaan ovelle. Ristin edellä kannetaan kynttilää ja suitsutusastiaa. Kun veisu pyhälle Kolminaisuudelle on laulettu loppuun lausuu pappi: *Se on viisautta. Olkaamme vakaat!*

Laulajat: Pelasta, Herra, Sinun kansasi / ja siunaa Sinun perintöäsi, / anna seurakunnallesi voitto vihollisista // ja suojele ristilläsi Sinun valtakuntaasi! (*Kolmesti*)

Pappi kantaa pyhän ristin keskelle kirkkoa ja pantuaan sen analogiolle suitsuttaa sille neljältä suunnalta pyhää savua.

Papisto ja laulajat:

Sinun ristillesi me kumarramme, Valtias, ja Sinun pyhää ylösousemistasi ylistämme. (*Kolmesti*)

Ensin papisto, sitten kaikki rukoilijat suutelevat pyhää ristiä.

Sen aikana lauletaan **stikiirat, 2. säv.:**

Tulkaamme, uskovaiset, / kumartukaamme eläväksi tekevän puun eteen, / jonka päälle Kristus, kunnian Kuningas, vapaasta tahdostaan ojensi kätensä / ja niin ylensi meidät alkuperäiseen autuuteen, / meidät, jotka vihollinen, saatuaan ensin himon kautta saaliikseen, saattoi pois Jumalan luota. / Tulkaamme, uskovaiset, kumartukaamme puun eteen, / jonka kautta me olemme tulleet mahdollisiksi rikki polkemaan näkymättömäin vihollisten

päät! / Tulkaamme kaikki kansain sukukunnat, / veisuilla kunnioittakaamme Herran ristiä! / Ole ylistetty Sinä, oi risti, / langenneen Aadamin täydellinen lunastus! / Sinusta kerskaavat meidän uskovaisimmat hallitsijamme, / koska he ovat Sinun voimallasi usein mahtavasti valloittaneet Ismaelin kansan! / Sinua me, kristityt, nyt pelvolla suutelemme / ja Sinuun naulittua Jumalaa me ylistämme, lausuen: / Herra, Sinä Ristiinnaulittu, // armahda meitä hyvyytesi ja ihmisrakkautesi tähden!

8. säv.

Nyt luonnon Hallitsija ja kunnian Herra ristiin naulitaan / ja kylkeen pistetään. / Seurakunnan Makeus maistaa sappea ja etikkaa. / Hänet, joka on pukenut taivaan pilvillä, puetaan orjantappuraseppeleeseen. / Hänet, joka on kädellään luonut ihmisen, puetaan pilkkapukuun / ja Häntä lyö ihmiskäsi. / Hän, joka taivaan puettaa pilviin, / ottaa hartioillensa ruoskan iskut, / syljeksimisen ja ruoskimisen, häväistyksen ja korvapuustit, / Hän, minun Vapahtajani ja Jumalani, kaikki kärsii minun, syylliseksi tuomitun, tähden; // Hän, armollinen, kärsii, pelastaaksensa eksytyksestä maailman.

Kunnia - -.

Nyt olentonsa puolesta lähestymätön lähestyy minua / ja Hän kärsii vaivoja, / joka minua vaivoista vapahtaa. / Häntä, joka sokeille valkeuden lahjoittaa, / syljeskelevät jumalattomain huulet / ja Hän antaa ruumiinsa vankien edestä ruoskittavaksi. / Puhdas Neitsytäiti, nähtyänsä Hänet ristin päällä, / huusi haikealla tuskalla: / "Voi minun synnyttämäni! / Miksi sallit näin tapahtua itsellesi? / Kauneudessaan ihmisistä ihanin on nyt hengetönnä, muodoton, / eikä Hänellä ole näköä eikä kauneutta. / Voi Sinua, minun Valkeuteni! / En voi Sinua kuoleman uneen vaipuneena katsella. / Minun sisimpäni ovat haavoja täynnä, ja kauhea miekka käy sydämeni lävitse!" / Minä veisulla ylistän Sinun kärsimyksiäsi! / Kumarran Sinun laupeudellesi! // Pitkämielinen Herra, kunnia olkoon Sinulle!

Nyt - -. **6. säv.**

Tänään toteutui profeetallinen sana. / Katso, me kumarramme Sinua, Herra, siinä paikassa, jossa seisovat Sinun jalkasi, / ja tultuamme pelastetuiksi puun kautta, / olemme Jumalansynnyttäjän esirukouksien tähden saaneet pelastuksen myöskin synnin himoista, // oi ainoa ihmisiä rakastava!

LITURGIASSA

"Pyhä Jumalan" sijaan lauletaan: Sinun ristillesi / me kumarramme, Valtias, // ja Sinun pyhää ylösnousemistasi ylistämme.

Prokimeni, 6. säv.: Pelasta, Herra, kansasi / ja siunaa perikuntasi.

Liitelauselma: Sinua, Herra, minä huudan; minun kallioni, älä ole minua kohtaan äänetön.

Halleluja, 2. säv.

Muista seurakuntaasi, jonka muinoin omaksesi otit.

Ehtoollislauselma: Herra, käännä Sinä meihin kasvojesi valkeus.

EHTOOPALVELUS SUNNUNTAI-ILTANA

Avuksihuutostikiiroina laulamme 4 vuorosävelmän mukaista katumusstikiiraa, 3 triodionin stikiiraa ja 3 minean stikiiraa.

Triodionin stikiirat, Joosefin runo, 8. säv.

Liitelauselma: Jos Sinä, Herra, pidät mielessäsi synnit, Herra, kuka silloin kestää? Mutta Sinun tykönäsi on anteeksiantamus, että Sinua peljättäisiin.

Herra, Sinä levitit omasta tahdostasi kätesi ristille. / Suo että me saisimme sitä kumartaa / paaston, rukouksen, pidättyväisyyden ja laupeudentekojen hyvin kirkastamina, // Sinä hyvä ja ihmisiä rakastava.

Liitelauselma: Minä odotan Herraa, minun sieluni odottaa, ja minä panen toivoni Hänen sanaansa.

Ylen armollinen Herra, pyyhi suuresta laupeudestasi pois minun monet syntini / ja tee, oi ihmisiä rakastava, minut tänä pidättäytymisen viikkona kelmolliseksi / luomaan puhtain sieluin katseeni ristiisi // ja sitä rakkaudella suutelemaan.

Liitelauselma: Minun sieluni odottaa Herraa hartaammin kuin vartijat aamua, kuin vartijat aamua. Pane toivosi Herraan, Israel.

Toinen stikiira, Theodoroksen runo, 3. säv.

Oi suurta ihmettä! / Me näemme puun, johon oli Kristus ruumiillisesti
naulittu. / Maailma kumartaa sille ja sen valaisemana huutaa: Suuri on ristin
voima! / Sen näky yksin polttaa saastaiset henget, ja sen merkki hävittää
heidät kuin tuli. / Minä ylistän autuaaksi Sinua, pyhä puu! / Pelolla
kunnioitan ja kumarran Sinua sekä ylistän Jumalaa, / joka Sinun kauttasi //
antaa minulle loppumattoman elämän.

Ja 3 minean stikiiraa.

Kunnia - - nyt - -. Jumalansynnyttäjän stikiira

Prokimeni, 8. säv.: Sinä annat perinnön / niille, jotka Sinun nimeäsi pelkäävät.

Liitelauselma: Maan ääristä minä Sinua huudan.

Liitelauselma: Suo minun turvautua Sinun siipiesi suojaan.

Virrelmästikiirat, 8. säv.

Voi minua, viheliäistä! / Minä en uskalla pahojen tekojeni takia nostaa
silmienikään taivaaseen, / vaan publikaanin tavoin huokaan ja huudan
Sinulle: / Jumala, ole minulle, syntiselle, armollinen, / ja erinomaisesta
laupeudestasi // pelasta minut fariseuksen ulkokultaisuudesta!

Liitelauselma: Minä nostan silmäni Sinun puoleesi, joka taivaissa asut. Katso,
niinkuin palvelijain silmät katsovat heidän isäntänsä käsiin, ja niinkuin
palvelijattaren silmät katsovat hänen emäntänsä käsiin, niin meidän
silmämme katsovat Herran, meidän Jumalamme, puoleen, kunnes hän
armahtaa meitä.

Sama uudelleen

Liitelauselma: Ole meille armollinen, Herra, ole meille armollinen. Sillä kylliksi
olemme jo saaneet ylenkatsetta. Sielumme on jo kyllänsä saanut suruttomien
pilkasta, ylpeitten ylenkatseesta.

Marttyyrien stikiira

Herran marttyyrit! / Te pyhitätte joka ainoan paikan / ja parannatte jokaisen
taudin. / Me pyydämme nyt teitä rukoilemaan puolestamme, // jotta
sielumme pääsisivät vihollisen verkoista irti.

Kunnia - - nyt - -. Jumalansynnyttäjän stikiira

Taivaan voimat kiitosvirsillä ylistävät Sinua, / armoitettu aviontematon Äiti, / ja niin mekin ylistämme Sinun tutkimatonta synnyttämistäsi. // Rukoile, Jumalansynnyttäjä, sieluillemme pelastusta!